

Živinozdravilstvo.

Znano je, da večkrat krave požrejo kako šivanko, kak žebelj ali kakošno drugo oestro stvar. Naj je to ali uno, pred ali poznej je vselej nevarno za živino. Skozi drugi želodec (avbico) se namreč šivanka ali druga ostrja stvar prebode v preponko in skozi preponko se celó vbode v serce. Dokler je po šivanki serce le vbodeno ali nabodeno, še ostane živina pri življenji, — kadar pa šivanka serce prebode, to je, da naredi luknjico v eno ali drugo serčno duplino, takrat pa je mahoma po živini. Malin življenja se ustavi. Spoznati: kdaj ima živina kaj takega nadležnega v želodcu, je zlo težko, ker znamenja te bolezni niso tako določene, da bi zdravnik večidel za gotovo mogel reči: živina ima šivanko, žebelj ali kaj drugega ojestrega v sebi.

Belgijanski živinozdravnik Tivaert, ki je imel večkrat priložnost tako bolno živino viditi in je natančno zapazoval znamenja te bolezni, jih popisuje takole:

Brez znanega posebnega vzroka ne je živina tako rada, kakor pred; tudi prežvekovanje se ustavlja včasih; potem pa spet začne raje jesti in tudi prežvekuje; tako se to večkrat preminja, da danes rada je, jutro pa spet ne; če se ji dá kaka sol ali kako drugo dristilo, da se živina očisti, začne spet raje jesti, alkmalo spet noče; — v tem krava čedalje manj molze; — nektera večidel le leži in stoka, nektera pa večidel le stoji in tudi včasih postoka; iz oči ji tekó solzé; pritakne se merzlica z vročnico, ktera prejenjuje, pa se poredoma ponavlja. — V taci okoljsinah, svetuje Tivaert, ni nič boljšega storiti, kakor kravo zaklati, da se še meso k pridu oberne; saj ni mogoče je ozdraviti.

V r a b e c.

(Konec.)

Ako se vrabec kje ugnjezdí, ne bo ga ne sila ne lest prepodila odondod. Ne občuje se zastonj s človekom; naučil se je od njega zvižčnosti in navzel se derzovitih misel; zakaj tudi med pticami ima slab izgled več naslednikov, kakor dober. Kdor hoče vrabca vjeti, mora zgodaj vstati! Dečkov se varuje in ogiblje, kjer koli jih vidi; in komaj se kdo po kamnu ali grudi zgane, že je vrabec smuk čez verh.

Kar strašila zadeva, vrabec ni le zgolj dvomljivec, marveč je popolna nevéra; s prevzetno serboritostjo se vsede na nos ali raztegnjeno ramo strašila, ki je postavljeno za varstvo poljskega sadeža. V njegovi senci se nalašč naj raji gostí; ravno ondi naj bolj krade in pleni, in to tim varneje, čim bolj se druge ptice bojé taci strašil. Je li srečno ušel zernom puške ali razpeti mreži, tedaj remtetuje in čimčaruje zasmehljivo, in cela neposajena tropa se nespretnemu lovcu posmehuje iz svojega zavetja.

In kako enomeren, neprijeten je glas vrabčji! V celi babilonski zmesi ptičjih glasov se malo zvukov nahaja, da bi bili tako nemili in neprijetni, kakor jih je v njegovem enomernem narečji. Cela potepušja podlost se pokazuje v njegovih zvukih. Vrabcu pa se dozdeva, da je to prekrasno petje, in on nikogar rajši ne posluša, ko samega sebe; neprestanoma goni in opetuje svoj „čim, čim! rara! štílip! štílip!“ in ravno tedaj naj glasneje, kadar se sladki pev slavčika naj mileje razlega. To je pač znamenje plebejske misli!

Kdo se bo še čudil: da v njegovi hiši ni mira ne ljubezni? V njegovem domačem življenji — ako se more še od domačega življenja govoriti, ker se vedno potépa — vlada zavist, prevara in zlobija; druží se le za to, da lože zvižče uganja, v žlahti pa in domačem življenji družega

ne počenja ko ravs in kavs. Le malokdaj se ugnjezdí vrabec z vljudnejo mislijo na omreženem oknicu ubozega vjetnika ter mu ščebeče o nadi in utehi, ali v gostivši se pod streho zapuščene cerkvice zahvaluje Stvarnika, da celó vrabca raz streho pasti ne dá brez svoje svete volje.

Tri četertine leta živí vrabec v obilji. Po vertih, po travnicah in sadunosnikih se klata in pleni; jasne dni poletja in jeseni preživuje zgolj na polji, in obletuje v veseilih tropah snope in stavke.

Je pa poslednji snop odpeljan in se je po polji in po vertih pustota razgernila in le tropiči vran, kavk in senic tje kaj še zahajajo, tedaj se umakne on v svoje zimsko domovališče, na ulice in vaške ledine, na dvore in staje, in tedaj počenja svoj žalostni post. Serboriti ustež umolkne, mraz in glad, ta naj hujša gosta, pritiskata na nj ter mu vso razujzdanost iz glave izbijeta. Tedaj sedí skerčen v krogu svojih lačnih bratov; vés razmeršen, z glavo med pleči, in le njegov umazani kljun in černo oko mu virita iz kožuha. Sicer, kadar hudo mēsti začne, si poišče kako zavetje za dimnikom, in kadar strehe mraza pokajo, poseda po strehah proti soncu, ali klaverno kljuje na zamerzjeno okno za miloščino.

Kakor hitro pa se spomladno sončice zasmеja in sneg po strehah kopneti začnеja, hej! kako se berž probudí sopet v njem lahkoumna misel; zasmehovavni krik in bujno poletavanje se spet začnеja, — vrabec je iznova stari potepin.

Postni čas je minul in veselo brezskerbno življenje sopet nastaja; spomlad povsod spet razklada svoje čuda in huda zima je prestana, — povsod mu je dobri Oče iznova mizo pogernil!

In tako tudi mi spomladi glas tega dangubeža v zboru spomladne ptičje muzike pozdravljamo; saj je vendar to tudi glas, ki končno slavi svojega Stvarnika, in toraj mu tudi mi ne zamerjmo njegovega lazaronestva, ker tudi med ptiči mora imeti, kakor med nami, gospóde in proletarcev.

In on je, če to v obče vzamemo, tudi k temu ustvarjen; in verh tega je on edina ptica, ki nas v mestih spominja na vesele družbe selskih ptičev, in nam tudi še nekatere dobre službe skazuje v tem, da nam pokončuje črve in mergolince, ki nam objedajo sadno drevje. Za to dobro, ki ga nam skazuje, mu moramo hvalo vediti in mu privošiti tiste zernja, ki nam jih čez leto pozoblje, da nas saj v svojem „čim, čim, rara“ očitoval ne bo, da je človek še huji lakomnež kakor on!

Starozgodovinski pomenki.

O imenih „Svduccius“ in „Svduccia“.

Razložil Davorin Terstenjak.

Na rimskih spomenkih, kateri se nahajajo na Štajarskem in Koroškem, se večkrat berejo imena „Antestius“, „Antestia“, „Antistia“, „Antestatus“. Na drugih pa so imena „Svduccius“, „Svduccius“, „Svduccia“¹⁾.

Že na drugem mestu sem rekel, da so imena „Antestius“, „Antestia“, „Antistia“, „Antestatus“ prestavki slovenskih imen „Svduccius“, „Svduccius“, „Svduccia“, to je, Svduč, Sveduč, Svduča, Sveduča, Svadok, Svedok, Svduča od glagola svedočiti (pričati). Ali ima to ime mitologiško podval, mi ni znano; v indijski mitologiji se sicer nahaja priime Brama-ta Karmasakši, operum testis, vendar nočem terditi, da ime Svduccius je po tem priimenu nastalo. Najprej moram opomniti, da naj se nikdo ne spodtikuje nad obliko „Svduccia“, „Svduccius“ namesto „Svedoccia“, „Svedoccius“. Ko so se te imena pisale, ni bilo „slovniške sodnije“, tudi ne kritičnih gramatikarjev, temoč pisalo se je, kakor se je govorilo. Da se pa še glasnik e kot a, in o kot u dan današnji iz-

¹⁾ Ankershofen „Handbuch der Gesch. des Herzogthums Kärnten“ V. Heft, str. 622 in 627.